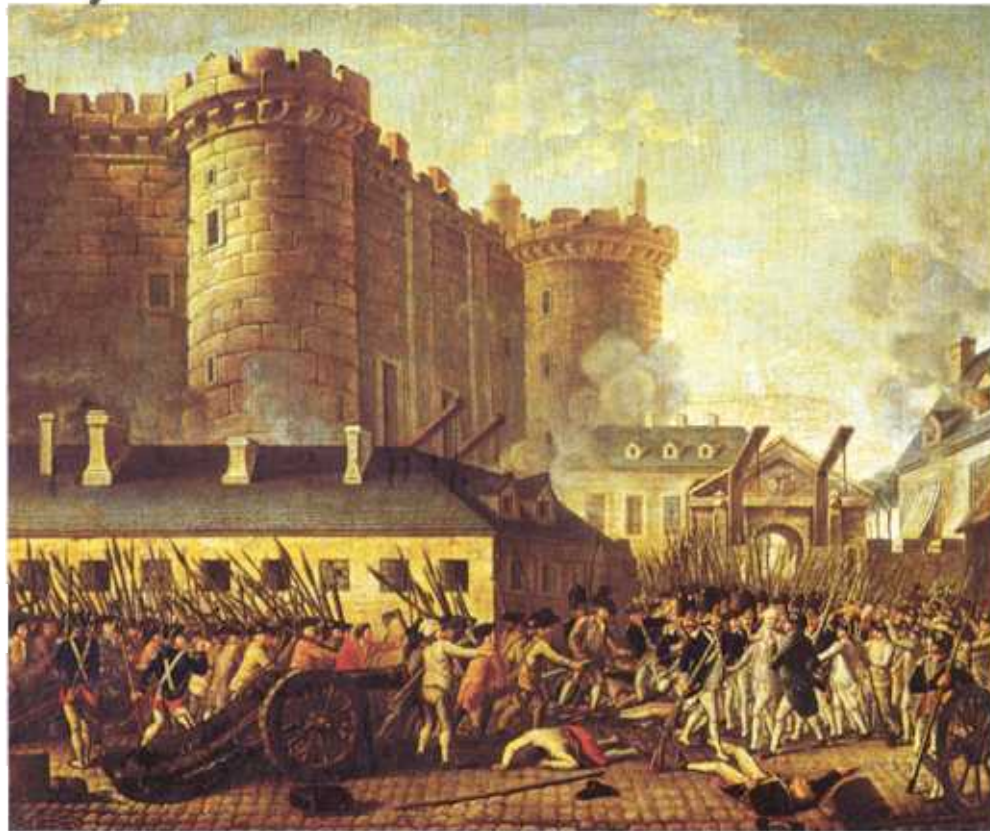

Revoluția franceză

Revoluția franceză a răsturnat monarhia absolută, proclamând "Libertate, Egalitate și Fraternitate" și a reușit să respingă atacurile puterilor ostile din Europa. A reușit să deschidă o eră nouă în istorie, chiar dacă jertfa a fost enormă.

În 1789 Franța era cea mai puternică țară din Europa. Această poziție o ocupa deja de 150 de ani, datorită pământului ei fertil, numărului mare al populației și resurselor naturale bogate. Industria și comerțul au cunoscut o creștere rapidă în secolul al XVIII-lea. S-a format o burghezime puternică și au înflorit artele și științele.

Dar dezvoltarea și bunăstarea franceză avea la bază un fond nesigur. Societatea franceză era din multe puncte de vedere feudală. Dezvoltarea economică era încetinită de multitudinea obiceiurilor regionale, legi și restricții. Privilegiile feudale și-au pus amprenta pe viața rurală. De exemplu, țăranii erau obligați să macine cerealele în moara moșierului, bineînțeles la prețul stabilit de acesta, sau erau obligați să lucreze gratis la întreținerea drumurilor locale. Nobilimea se comporta ca o castă distinctă și superioară – ea domina toate domeniile sociale și politice. Scutirea sa de impozite a intensificat ura față de ea, deoarece povara plăților apăsa doar pe umerii burghezimii și a oamenilor de rând.

Nu se putea aștepta mult de la guvern sau de la sistemul legal, deoarece multe funcții

☐ **Jurământul stării a treia în clădirea jocurilor cu mingea din 20 iunie 1789. Au jurat că vor continua ședințele până când noua constituție va lua naștere.**

☐ **Contele Mirabeau a fost un orator de seamă al Adunării Generale a Stărilor. A sprijinit reformele moderate.**

☐ **Asediul Bastiliei din 14 iulie 1789. Fortăreața și penitenciarul simbolizau tirania regelui și a regimului vechi pentru popor.**

erau cumpărate de cei cu bani și din acest moment postul lor era o sursă de venit sigur. Abuzurile funcționarilor au devenit cunoscute publicului larg prin scrierile lui Voltaire și Diderot – scriitori din secolul al XVIII-lea, reprezentanți ai iluminismului. Obiectivul principal al acestor autori era demascarea acestor nedreptăți sociale, operele lor conștientizând în mulți oameni cu judecată necesitatea unor schimbări.

Falimentul statului

Atmosfera a devenit explozivă mai ales în anii în care, datorită vremii nefavorabile sau a problemelor de valorificare, țăranimea și muncitorii orașelor erau amenințați de foamete. Acest lucru s-a întâmplat și în anii 1788-1789, dar aceasta încă nu era destul pentru izbucnirea revoluției. Impulsul decisiv l-a dat falimentul statului.

Cheltuielile curții, care era cea mai sumpțuoasă din Europa, se ridicau la cifre astronomice. Pe lângă aceasta, regii francezi țineau o armată uriașă, cu flotă mare și purtau adesea războaie de cucerire scumpe. Toate acestea au epuizat rezervele statului, mai ales fiindcă majoritatea oamenilor bogați nu plăteau impozite.

Datoriile curții s-au acumulat de-a lungul anilor și situația a devenit critică sub domnia lui Ludovic al XVI-lea (1774-1793). O serie întreagă de miniștri talentați au încercat să facă reformă în sistemul monetar, dar nobilimea i-a împiedicat de fiecare dată. Într-un război nou, Franța a ajutat coloniștii americani împotriva Marii Britanii, victoria costând foarte mult coroana. După ce ședințele nobilimii au refuzat din nou reforma în sistemul fiscal, Ludovic al XVI-lea, într-un mod total neobișnuit, a convocat adunarea Stărilor Generale. Stările Generale nu mai fuseseră convocate din 1614. În Franța, aceasta era instituția guvernamentală cea mai apropiată de Parlament. Structura ei pe trei straturi indică clar originea ei din evul mediu.

Primele două clase sociale erau nobilimea și clerul, iar a treia includea atât comercianți și avocați precum și țărani, muncitori și săraci.

Votul de la Versailles

Regele a deschis Adunarea Stărilor Generale în data de 5 mai 1789, în Palatul Prezidențial din Versailles, la 12 mile de Paris. Ludovic putea spera că votul Stărilor Generale nu va produce schimbări radicale, deoarece raportul nobilimii și preoțimii față de cea de-a treia clasă era de doi la unu. Regele însă a uitat să ia în calcul entuziasmul general față de întrunire și de alegerile apropiate. Deputații aleși ai stării a treia, care erau aproape toți intelectuali din clasa de mijloc, au cerut ședință comună și vot individual. Clasa a treia a avut de două ori mai mulți deputați decât ceilalți, iar nobilimea și-a dat seama că prin vot individual ei ar avea majoritatea absolută și ar putea adopta schimbări ce nu ar fi pe placul regelui și a nobilimii. Dezbaterile asupra procedurilor de vot a pus la încercare de multe ori răbdarea stării a treia. După ce ce-

Atacul Gărzii Naționale asupra Tuileriilor în 10 august 1792. Gardienii elvețieni ai lui Ludovic al XVI-lea în uniformă roșie nu au deschis focul la ordinul regelui și au pierit în luptă.

Executarea lui Ludovic al XVI-lea în 22 ianuarie 1793. După demascarea corespondenței cu austriei, Convenția Națională a declarat regele inamicul poporului.

Caricatură despre încercarea de fugă a familiei regale. După acestea nimeni nu a mai avut încredere în loialitatea regelui față de Franța nouă.

Cetățenii revoluției. Grupul din stânga jură că va alunga străinii din țară. În dreapta se cântă Marseillaise. Imnul național francez s-a născut în 1792, la începutul războiului.

Snark

rerile lor au fost refuzate, ei s-au retras într-o clădire din apropiere, destinată jocurilor de minge, și au jurat că nu vor pleca până când nu realizează o nouă constituție solidă. Adunarea Stărilor Generale s-a transformat în Adunarea Națională Constituantă. După săptămâni tensionate regele a cerut celor două stări superioare să se alăture lucrărilor

Adunării Naționale Constituante. În același timp a rechemat patru regimente de la hotare pentru "apărarea Parisului". La vestea demiterii unui ministru popular și de teama atacului armatei, parizienii au început să se aprovizioneze cu armament. Au aflat că în temuta Bastiliei se înmagazinează o cantitate mare de armament și muniție. Populația orașului a luat cu asalt clădirea și printr-o luptă scurtă dar sângeroasă a ocupat-o, măcelărind apărătorii ei. Deși în penitenciar nu mai era nici un deținut, fortificația a fost simbolul tiraniei regeste, astfel căderea Bastiliei din 14 iulie 1789 a devenit sărbătoarea națională a Franței.

Monarhie constituțională

Entuziasmul pentru dominația majorității și schimbările politice ajunseseră la apogeu. Regele Ludovic și-a dat seama că nu poate conta pe loialitatea trupelor sale, astfel că s-a prefăcut că acceptă forma de guvernământ a monarhiei constituționale și a fost nevoit să colaboreze. În timp ce Adunarea Națională s-a ocupat de realizarea noii orânduirii sociale, evenimentele de la țară au accelerat procesul de schimbare. Printre țărani francezi s-au vehiculat vești îngrozitoare. Datorită stării generale de panică și nesiguranță, a tulburărilor numeroase, această perioadă s-a numit "Marea Teamnă". Datorită ideilor maiestuoase, pe de o parte, și a stării de panică, pe de altă parte, în 4 august 1789, Adunarea Națională Constituantă a abolit privilegiile feudalelor.

● Maximilien Robespierre, incoruptibilul. A fost liderul revoluției franceze între aprilie 1793 și iulie 1794.

țeanul nu este numai un supus ascultător, ci are dreptul să participe activ la conducerea comunitară. Revoluția și-a atins obiectivele principale până în anul 1791, dar evenimentele cele mai șocante abia aveau să înceapă.

Complotul imigranților

După căderea Bastiliei, o parte din nobilimea ce se opunea noilor schimbări a imigrat și influența sa a întărit antipatia domnilor europeni față de revoluție. Celelalte curți europene s-au temut că urmând exemplul francez, principiile revoluționare s-ar putea răspândi și printre supușii lor. Așadar, într-un mod firesc, ei se gândeau cu compasiune la situația lui Ludovic al XVI-lea. Sentimentele reale ale lui Ludovic față de revoluție s-au

Era prima dată în istorie că țărani francezi erau liberi cu adevărat. În următorii doi ani s-au lichidat legile și regulile feudale teritoriale și statul francez și-a căpătat forma modernă.

În ciuda măsurilor radicale luate, Adunarea Națională, formată în principal din burghezi și aristocrați, a adoptat un sistem politic în care numai persoanele înstărite aveau drept de vot. Totuși, în declarația Drepturilor Omului și Cetățenești, Adunarea Națională a formulat fundamentele principale ale revoluției, după care toți cetățenii au anumite drepturi inalienabile (ce nu i se pot lua niciodată) și cetăț-

▲ Ștampila iacobină. Mișcarea iacobină a primit numele de la locul lor de întrunire, care era o mănăstire dominicană neutilizată.

Hulton Deutsch Collection

▲ Jean-Paul Marat, medic și om de știință înaintea revoluției, mai târziu lider jacobin. A atacat vehement conservatorii în Adunarea Națională Constitutivă. A fost înjunghiat de Charlotte Corday în baie.

demascată când a încercat să fugă în străinătate cu familia sa. Au fost prinși la Varennes și escortați înapoi la Paris. Prin fapta sa a îngropat definitiv șansele unei monarhii constituționale.

Masacre și războaie

Din acest moment desfășurarea evenimentelor s-a accelerat. În aprilie 1792 a izbucnit războiul cu Austria și Prusia. În august, masele pariziene au luat cu asalt palatul regal Tuileries și au întemnițat regele. La vestea victoriilor obținute de inamici a izbucnit o panică imensă în Paris. În căutarea unor trădători potențiali s-au năpustit asupra penitenciarelor și au executat mulți prizonieri. Fanatismul și suspiciunea amplificată de amenințarea străină au creat o atmosferă tensionată în care oricând se putea stârni ura mulțimii împotriva "trădătorilor". Capetele au căzut pe rând sub noul instrument de execuție, ghilotina.

În bătălia de la Valmy, francezii au reușit să învingă armata prusacă și s-a eliminat amenințarea invaziei. Victoria avea o semnificație importantă – Franța a demonstrat că este în continuare o forță militară puternică. În ziua următoare, Adunarea Națională reiașă și denumită Convenție Națională, a proclamat

● Marseillaisa a fost compusă de un compozitor-muzician francez, Rouget de Lisle, care în același timp a fost și ofițer-inginer în armata franceză. Trupele venite din Marseilles au cântat-o când au sosit în Paris – de aici provine și numele ei.

Republica. Convenția Națională, încurajată de victoria obținută, s-a decis să "exporte" revoluția, oferindu-și ajutorul popoarelor care doreau să răstoarne dominația opresorilor. Până în luna februarie a anului 1793, Franța a ajuns în stare de război cu aproape toate puterile europene, inclusiv Marea Britanie. Convenția Națională a ordonat executarea lui Ludovic al XVI-lea, fără să țină cont de restricțiile internaționale.

Revoltă în Vest

Cum revoluția a devenit din ce în ce mai extremistă, și-a făcut mulți dușmani. În orașul Vendée, situat în vestul Franței, a izbucnit o revoltă pro-regală. Rivalitatea dintre cele două grupări majore ale Convenției Naționale, girondinii și iacobinii, s-a sfârșit cu eliminarea

▶ **Cetățeni francezi în jurul statuii care simboliza înțelepciunea, în sărbătoarea bătrânilor. Înțelepciunea a devenit un obiect de cult oficial în timpul revoluției.**

▼ **Napoleon și trupele lui au împărțiat Camera Inferioară Legislativă, Consiliul celor 500. Cu aceasta s-a încheiat practic revoluția.**

J.L. Charnet

Muzeu de istorie de Versailles/CCEU/Robert Laffont

girondinilor din conducere, dar adepții lor au organizat tulburări și revolte în provincie. În august 1793, regimentele franceze au fost nevoite să se retragă pe toate fronturile. Britanicii au ocupat Toulonul, un port important, iar bancnota republicii, assignata, s-a devalorizat repede. În cea mai mare parte a țării era război civil. Revoluția a ajuns într-o stare critică.

Revoluția condusă de iacobini a reacționat energetic la provocări. Puterea s-a concentrat în mâna a două comitete, dintre care Comitetul Salvării Publice condus de Danton și Robespierre a fost mai important. Au introdus serviciul militar obligatoriu, au recrutat regimente noi, au stabilizat economia și au trimis comisionari în provincie ca să câștige încrederea populației și pentru a lichida rezistența.

Dominația terorii

Rezultatele au apărut repede. Până la sfârșitul anului 1793 au alungat armatele străine din țară și majoritatea teritoriilor au intrat sub controlul republicii. Eforturile eroice s-au terminat de multe ori prin măceluri sângeroase, conduse de multe ori chiar de comisari. A crescut presiunea și în Paris, unde sute de oameni erau trimiși la ghilotină pe baza unor acuzații neîntemeiate.

Teroarea era amplificată și de luptele pentru putere în interiorul partidului iacobin, care au luat sfârșit odată cu executarea lui Danton și a adepților lui. Robespierre a preluat conducerea, dar teroarea a continuat și sub domnia lui, până când, în iulie 1794, el însuși a fost detronat și executat. Mulți dintre cei care s-au aliat împotriva lui Robespierre au acceptat ideea masacrelor și vroiau să trimită și mai multe victime sub ghilotină. Convenția Națională s-a săturat de vărsare de sânge și i-a pus capăt, spre mulțumirea opiniei publice.

Victorii europene

Sub Directorat, care a luat locul Convenției Naționale, Franța a avut o perioadă de liniște, caracterizată de o conduită de viață orientată spre plăceri și viață mondenă. În Europa însă, au continuat luptele. Soldații francezi au luptat în Câmpia Germană, Elveția și Italia, instaurând republici pe teritoriile ocupate. Victoriile cele mai strălucitoare le-a obținut tânărul general Napoleon Bonaparte în Italia. Victoriile militare au crescut mult influența și prestigiul generalului. Până la urmă, Napoleon a devenit primul consul al țării printr-o lovitură de stat și a inaugurat o nouă dictatură.

DATE IMPORTANTE

- 1789**
 5 mai: își începe lucrările Adunarea Stărilor Generale.
 17 iunie: starea a treia se autoproclamă Adunare Națională Constituantă.
 20 iunie: jurământul din clădirea jocurilor cu mingea.
 14 iulie: căderea Bastiliei.
 4 august: revocarea privilegiilor feudale.
 27 august: Declarația Drepturilor Omului și Cetățenești.
 5 octombrie: femeile pariziene obligă regele și Adunarea Națională să-și mute sediul la Paris
- 1790**
 14 iulie: Ludovic al XVI-lea acceptă noua constituție.
- 1791**
 20-25 iunie: tentativa de fugă a regelui. Este oprit la Vannes.
 octombrie: Franța este condusă de girondini.
- 1792**
 aprilie: război cu Austria și Prusia.
 10 august: asaltul asupra Tuileries.
 2-7 septembrie: masacrele din septembrie.
 20 septembrie: atacul prusac este respins la Valmy.
- 1793**
 21 septembrie: desființarea monarhiei.
 septembrie: noul organ de conducere al Franței devine Convenția Națională.
- 1793**
 21 ianuarie: executarea lui Ludovic al XVI-lea.
 februarie: războaie cu Anglia și Spania.
 martie: revoltă pro-monarhistă în Vendée.
 aprilie: înființarea Comitetului Securității și Bunăstării Naționale.
 iunie: arestarea liderilor girondini și executarea lor în octombrie.
 16 octombrie: executarea reginei Marie-Antoinette.
- 1794**
 martie: Danton este executat la ordinul lui Robespierre.
 aprilie: teroarea își atinge apogeul.
 27 iulie: răsturnarea lui Robespierre. Începe reacția de la Thermidor.
- 1795-1799**
 Perioada Directoratului.
 1799
 noiembrie: Napoleon ia puterea prin lovitură din Brumar.